

AVG. FELICI ET HILARINO. EPISTOLA CXXXVI.

G tuos debitores ostendit Apostolus dicens, Nemini quicquid debeatis nisi ut inuicem diligatis, sed ipsius epistolæ tuæ, quando enim sufficiam tuæ suauitati, tantæque auiditati animi tui quam mihi læta nunciasti? Rem quidem mihi in te notissimam insinuauit, verumtamen et si non mihi rei nouæ insinuatix, noua tamen rescriptorum exactrix fuit. Miraris fortasse, cur me huius debiti persoluto rem imparem dicam, cum tu de me tam multum sentias, qui me tantam animam mea noueris, Sed hoc ipsum est quod mihi magnam difficultatem facit respondendi literis tuis, quia & quantus mihi videaris parco dicere propter verecundiam tuam, & utique minus dicendo cum tu in me tantam laudem contuleris, quid nisi debitor remanebo? Quod non curarem si ea quæ de me ad me locutus es, non ex charitate syncerissima dicta scirem, sed adulatione inimica amicitia. Hoc quippe modo ne debitor fierem, quia talia rependere non deberem: sed quanto magis noui quam fideli animo loqueris, tantomagis video quāto debito grauer. Vide autem quid mihi contigit, ut me quodammodo ipse laudauerim, qui me à te fideliter laudatum dixerim. Sed quid aliud dicerem, quā id quod de te admonui quem nosti. Ecce mihi nouam feci quæstionem, quam tu non proposuisti, & eam fortassis expectas ut soluam, ita mihi parum erat quod debitor essem, nisi etiam me ampliore debito ipse cumularem. Quāquam hoc facile sit ostendere, & si non ostendam facile tibi videre, & vera infideliter dici posse, & non vera fideliter. Qui enim sic credit ut loquitur, et si non vera loquitur, fideliter loquitur: qui autem non credit quæ loquitur, & si vera loquitur, infideliter loquitur. Nunquid ergo dubito quod ea de me credas quæ scripsisti? Quæ cum in me non agnosco, potuisti fideliter de me non vera dicere: sed nolo te vel beneuolentia sic falli cui beneuolentiæ debitor sum, quia & tam fideliter & tam beneuole ea quæ vera sunt possem de te dicere, nisi ut supra dixi, verecundiæ tuæ parcerem. Ego autem quando laudor à germanissimo & familiarissimo animæ meæ, velut à me ipso lauder, sic habeo. Quod cernis quā molestum sit etiam vera si dicantur. Quanto potius, quia etiam cum his altera anima mea, immo vna sit anima tua & mea, sic in me falleris putando mihi a deesse quæ desunt, quomodo & de se ipse vnus homo falli potest? Quod non ideo nolo ne quem diligo tu fallaris, verum etiam ne minus ores ut sim quod iam me esse credis: nec in eo sum tibi debitor, ut eodem progressu beneuolentiæ credam & loquar de te bona, quæ adhuc & tu tibi deesse cognoscis, sed ut animo tam quidem beneuolo ea tantū dicam bona tua dona dei, de quibus in te certus sum. Quod non ideo non facio ne fallar in eis, sed ne tu à me laudatus, ipse te laudasse videaris: & propter illam iustitiæ regulam, quia mihi fieri nolo. Quod si fieri debet, eligo esse debitor quādiu puto non esse faciendum, Si autem fieri non debet, nec debitor sum. Sed noui quid mihi ad hæc respondere possis, Ita ista loqueris quasi prolixam epistolam tuam de laudibus meis desiderauerim. Absit ut hoc de te credam: sed epistola tua, nolo dicere quā veris vel quā non veris, plena tamē laudibus meis, hoc de me ut reprehenderem etiam te nolente flagitauit, Nam si quid aliud volebas ut scriberem, largitorem me desiderabas, non redditore. Porro iustitiæ ordo sic se habet, ut debiti prius reddamus, tum deinde cui reddimus si hoc placet aliquid & donemus: quāquam etiam talia qualia desiderasti ut scriberem, si diligentius præcepta dominici cogitemus, reddimus potius quā donamus, si nemini quicquam debendum est nisi ut inuicem diligamus. Ipsa quippe dilectio exigit debitum, ut fratres charitati seruientes eum qui se adiunari recte velit, in quo possumus ad-

iuuimus. Sed mi frater & tu credo quod noueris, quā ta sint in manibus meis, quā ob diuersas curas quas nostræ seruitutis necessitas habet, vix mihi paucissimæ guttæ temporis stillantur, quas alijs rebus si impendero contra officium meum mihi facere videor. Quod enim vis ut ad te prolixam epistolam scribā, & hoc quidem debeo fateor, debeo prorsus hoc tam dulci, tam sincera, tam meræ voluntati tuæ. Sed quia bonus es amator iustitiæ, inde te admono, ut de illa quam diligis hoc à me libetius audias. Cernis prius esse quod & tibi & alijs quā quod tibi tantummodo debeo, & tempus ad omnia mihi non sufficit, quando nec ad illa quæ priora sunt. Vnde omnes charissimi & familiarissimi mei quorū in nomine Christi inter primos mihi es, rem facient officij sui, si non solum alia mihi scribenda ipsi non imponant, verum etiam ceteros quanta possunt autoritate & sancta benignitate prohibeant, ne videar ego durus cum à singulis petita non dederō, dum ea volo magis reddere quæ omnibus debeo. Denique cū sicut speramus & promissum tenemus, ad nos venerit venerabilitas tua, scies quibus operibus literarum & quantum occupatus sim, & instantius facies quod rogavi, ut & alios quos potueris mihi aliquid aliud scribendum volentes iniungere à me demoliaris. Dominus deus noster impleat L cordis tui tam grādem, & tam sanctum finem quem ipse fecit, domine beatissime.

Augustinus Felici & Hilarino Episcopis, adhortans ut afflictiones patienter ferat, Bonifacium presbyterum liberans inuidia, quod diceretur ab ipso submotus ex ordine presbyterij. Epistola. CXXXVI.

O M N I S dilectissimis meritoque honorandis fratribus Felici & Hilarino, Augustinus in domino salutem. Non miror lataniam fidelium animos perturbātem, cui resistite permanentes in spe promissorum dei qui fallere non potest, qui non solum nobis in se credentibus & sperantibus, & in eius charitate usque in finem perseuerantibus polliceri præmia æterna dignatus est, verum etiam temporalia scandala non defutura prædicat, quibus fidem nostram exerceri & probari oporteret. Ait enim: Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum: sed continuo subicit, Qui autem perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. Quid ergo mirum si homines seruis dei de trahunt, & qui eorum vitam pervertere non possunt, famam decolorare conantur, cum ipsum deum & dominum eorum quotidie blasphemare non cessent, cum eis displicet quicquid contra eorum voluntatem iusto & occulto iudicio facit? Vnde exhortor prudentiam vestram domini dilectissimi meritoque honorandi fratres, ut scripturam dei qui nobis hæc omnia futura prænuñciauit, & aduersus eos non firmos esse debere præmonuit, contra hominum maledicam vaniloquia suspitionesque temerarias corde Christianissimo cogitetis. Breuiter itaque dico charitati vestræ, Bonifacium presbyterum in nullo crimine apud me fuisse detectum, nequaquam me de illo tale aliquid credidisse vel credere. Quomodo ergo iuberem de numero presbyterorum nomen eius auferri, vehementer terrente Euangelio ubi dominus ait: In quo iudicio iudicaueritis iudicabimini? Cum enim causa quæ inter illum & Spem exorta est, sub diuino examine pendeat secundum placitum eorum, quod vobis si vo- lueritis poterit recitari, quis ego sum ut audeam dei mentem præuenire sententiam in delendo vel supprimendo prium. ei⁹ nomine, de quo nec suspicari temere mali aliquid Episcopus debui, nec dilucide iudicare homo de occultis hominum potui, cū in ipsis causis secularibus quando ad maiorem potestatem refertur arbitrium 2. q. 1. nō iudicādi, manentibus sicuti erat omnibus rebus, ex- men. pectetur